

Za gospodarje

Maribor, dne 4. oktobra 1933.

O vinski trgatvi in vinskih cenah.

Poročila iz raznih krajev Slovenije poročajo o tem, da bo letošnji vinski pridelek precej slab po količini in po kakovosti. Razlogi so: kasna cvetna doba in dolgotrajno deževje. Kar se tiče časa trgatve, je uprava dravske banovine razglasila naslednje:

»Po par. 8 zakona o vinu in členu 26 pravilnika k temu zakonu je dovoljeno, da se sme grozdje za zobjanje trgati, kadar je kaka sorta dozorela.

Občna trgatve grozdja za pripravljane vina pa se ne sme vršiti pred rokom, ki ga določijo za vsako občino občinska oblastva sporazumno s sreskim kmetijskim referentom. Občinske uprave pa lahko dovoljujejo trgatve ranih grozdnih sort tudi pred rokom za splošno trgatve, prav tako podbiranje bolnega grozdja poznih sort in sicer sporazumno z vinogradniki.

Neupoštevanje določenih rokov, to je vsaka predčasna trgatve se kaznuje po par. 30 zakona o vinu z zaporom 1—14 dni ali v denarju od 25 do 1000 Din in sicer potom sreskega načelstva.

Posebno letos, ko se obeta kvaliteto slaba letina, je najnujnejše potrebno in se zato pozivajo vsi vinogradniki, da se točno držijo gornjih določil vinskega zakona.

Poročajo nam tudi, da je ponekož začelo grozdje pokati, odnosno gniti. Treba bo torej podbirati. Je to stvar, ki je precej zamudna ter združena s stroški, toda potrebna je. Zdravo grozdje je zlasti letos treba tako dolgo pustiti na trsu, dokler nam topli solnčni žarki dajejo nado, da bo grozdje slajše in kakovots boljša. S tem tudi dosežemo višjo ceno vinskega pridelka. Kar se tiče vinskih cen, so začele z ozirom na slabejšo vinsko letino rasti. Že sedaj se ponekod plača za 1 liter vina 6 do 7 Din. Najbrž se bo cena še dvignila. Obžalovati je le,

da so mali kmetje prisiljeni vsled denarne stiske, kvalitetno dobri vinski pridelek leta 1932 morali po večini prodati po tako nizkih cenah, da niti stroški pridelovanja niso kriti.

*

Koliko je stal državo žitni monopol?

Meseca julija 1931 je bil uveden v naši državi žitni monopol. Državna uprava je razprodajo pšenice, ureditev notranje prodaje in izvoz pšenice v inozemstvo vzela v svoje roke. Izvršitev tega žitnega režima je bila poverjena Privilegirani izvozni družbi v Beogradu. Velike so bile nade, ki so se stavile v to novu ustanovitev. Nade pa se niso izpolnile. Zgube so rasle in država je bila prisiljena ukiniti ta monopol. Govorilo se je o velikih izgubah ter trdilo, da izgube znašajo pol milijarde Din. Jasnost je v tem oziru podal občni zbor Privilegirane izvozne družbe, ki se je vršil v Beogradu 27. septembra t. l.

Zborovanju je predsedoval načelnik ministrstva trgovine. Poročilo, ki je bilo podano na občnem zboru, vsebuje tudi zanimive podatke o takozvanem žitnem režimu in njegovi likvidaciji. Iz poročila posnamemo sledeče: Od 5. julija 1931, ko je bil uveden žitni monopol, pa do 30. junija t. l. je družba na račun države kupila 46.241 vagonov (po 10 ton) pšenice, za katero je plačala s stroški in obrestmi 965.3 milijona Din; prodala pa je to pšenico za 621.0 milijona Din. Ta znesek se je kril takole: država je dala v gotovini in s tem, da je žitne bone vzela namesto davkov, skupaj 207.4 milijona Din; na razliki v ceni so mlinci plačali 118.5 milijona Din; na račun mlinskega pavšala pa je bilo vplačano 18.4 milijona Din. Družba je pravočasno likvirala posle, ki jih je v okviru žitnega režima vršila za državo. Zaostale obveze ob koncu junija t. l. obstoje samo

v obliki žitnih bonov za malenkosten znesek 240.000 Din in gre pri tem le za bone, ki jih lastniki niso že predložili v izplačilo. V likvidacij so le še stare terjatve nasproti mlinom za razliko v ceni, za mlinski pavšal in za kazni. Te terjatve so bile prenešene na finančno ministrstvo zaradi eksekutivnega izterjanja.

*

Odpis davka.

Dravska finančna direkcija v Ljubljani objavlja:

Osnovni davek na dohodek od zemljišča se sme odpisati:

a) ne glede na površino, če je letina poškodovane parcele uničena za več nego četrtno z ognjem, požarom, vodo, točo, poljskimi miši, rastlinsko ušjo ali kobilicami;

b) če je prizadel škodo drug izreden in neodvraten dogodek, brez lastnikove krivde, n. pr. mraz, vihar, orkan, velika suša itd., toda samo, če ni zadel le posameznih parcel, ampak cele pokrajine. Poškodba za več nego četrtno letine je tudi v tem primeru pboj za odpis vsake poškodovane parcele v dotični pokrajini.

Osnovni davek na zemljišče se ne odpiše, če je nastopila elementarna nezgoda takrat, ko so bili kmetijski pridelki že požeti. Za davčni odpis je pogoj, da je nastopil elementarni dogodek pred žetvijo ali med njo, ne pa po njej. Zaradi tega se odpis davka dovoli le, če je nastopil elementarni dogodek takrat, ko so bili poljski pridelki že požeti (oddeljeni od tal), toda so bili še na polju.

Če se kako zemljišče v letu po gospodarskem običaju dvakrat obdela, se oceni prva obdelava z dvema tretjinama, a druga pa z eno tretjino letine.

Prí mešanih obdelavah (n. pr. vinograd s sadjem, koruza s fižolom, rž z deteljo itd.) se oceni poškodba glavnega ploda, odnosno pridelka z dvema tretjinama, postranskega ploda pa z eno tretjino, če sta res oba uničena.

Odpis se a se ravna po velikosti škode, prizadete letini zemljišča in sicer:

1. Če je poškodovana več nego četrtnina, a manj nego polovica letine, se odpiše 25% letnega osnovnega davka.

2. Če je poškodovana polovica, a manj nego tri četrtnine letine, se odpiše 50% osnovnega letnega davka.

3. Če je poškodovana vsa letina, se odpiše ves osnovni letni davek dotičnega zemljišča.

Da se ne izgubi pravica do odpisa davka, se mora prijaviti vsaka škoda, ki je bila prizadeta po elementu in ki daje pravico do odpisa davka, brez takse najdalje v osmih dneh od dne, ko se je škoda opazila.

Prijavo mora vložiti v primerih pod a) davčni zavezanec sam ali njegov pooblaščenec; v primerih pod b) jo lahko vložijo oškodovani davčni zavezanci skupno, vložijo pa jo lahko tudi občinsko oblastvo samo.

Prijave se morajo vlagati pri pristojni katastrski upravi (ne pri davčni upravi), lahko tudi po pošti.

V prijavi — če je individualna — ko jo vložijo posamezni posestniki, je treba točno označiti poškodovane parcele ter navesti občino, vas in kraj, kjer leže poškodovane parcele; če je prijava skupna, je treba navesti, kateri in kolik del okoliša je poškodovan. V vsakem primeru mora (morajo) navesti vložitelj (vložitelji) prijave čas in vrsto elementarne nezgode ter prijavo podpisati.

Prijave, ki so prispеле tako pozno, da se po mnenju oblastva škoda ne da več ugotoviti, se morajo kot prepojno izročene, takoj zavriniti. Zoper tak odlok je dopustna pritožba na finančno direkcijo v osmih dneh od dne obvestitve.

Škodo ugotovi na licu mesta komisija, ki je sestavljena iz enega uradnika katastrske uprave in dveh članov občine.

Ocenjevanju škode mora prisostvovati zaradi potrebnih pojasnil starešina vasi (župan), če ga vas ima in pa oškodovani davčni zavezanec.

Da bodo vedeli davčni zavezanci vlagati prijave na pravilni naslov, navajamo še, pod katero katastrsko upravo spadajo področja posameznih davčnih uprav v Dravski banovini:

1. področja davčnih uprav Ljubljana mesto, Ljubljana okolica, Kamnik, Litija, Logatec in Višnja gora spadajo pod katastrsko upravo v Ljubljani;

2. področje davčne uprave v Novem mestu ima tudi katastrsko upravo v Novem mestu;

3. področja davčnih uprav Kranj in Škofja Loka spadajo pod katastrsko upravo v Kranju;

4. področje davčne uprave v Radovljici spada pod katastrsko upravo Radovljica;

5. področje davčne uprave Kočevje spada pod katastrsko upravo v Kočevju;

6. področja davčnih uprav Brežice in Krško spadata pod katastrsko upravo Krško;

7. področja davčnih uprav Celje, Laško, Konjice in Šmarje pri Jelšah spadajo pod katastrsko upravo v Celju;

8. področja davčnih uprav Slovenjgradec, Prevalje, Gornjigrad in Šoštanj spadajo pod katastrsko upravo Slovenjgradec;

9. področja davčnih uprav Maribor in Slovenska Bistrica spadata pod katastrsko upravo Maribor;

10. področja davčnih uprav Ptuj, Ormož, Ljutomer in Gornja Radgona spadajo pod katastrsko upravo Ptuj in

11. področja davčnih uprav Murska Sobota in Dolnja Lendava spadata pod katastrsko upravo Murska Sobota.

★

Sladkanje letošnjega mošta.

Zaradi nenavadnih vremenskih razmer je rast vseh kulturnih rastlin, pa tudi vinske trte letos v velikem zastoju. Zato grozdje v mnogih vinogradskih krajih ne bo moglo popolnoma dozoreti in tudi ne ob navadnem času, ko se običajno trga. Grozdja tudi ne bo mogoče delj časa kakor običajno pustiti na trti v svrhu dozoritve, ker je po večini precej pokvarjeno od boleznih in škodljivcev ter bi zgnilo in propadlo. Da se pa vendar tudi od premalo zrelega grozdja dobi kolikor toliko porabno vino, je potrebno moštu takega grozdja dodati v mejah vinskega zakona sladkorja, da se zboljša okus in poveča jakost alkohola v vinu. Da se vinogradnikom v teh hudih razmerah priskoči na pomoč, je kmetijski minister zaprosil finančnega ministra dovoljenja, da se prodaja za sladkanje mošta od grozdja, oprosti državne trošarine pod temi pogoji:

1. trošarine prost sladkor bi si smeli nabaviti samo tisti vinogradniki, ki ne bodo trgali grozdja pred rokom, ki ga

določa člen 9 vinskega zakona, in poprej, kakor bodo vinski strokovnjaki ugotovili, da mošt v dotičnih vinskih goznicah res ne vsebuje toliko sladkorja, kolikor je običajno za dotični kraj in za dotično trto;

2. vsak vinogradnik, ki bi hotel dobiti to ugodnost za sladkor, mora poprej prijaviti pristojnemu okrajnemu, odnosno mestnemu načelstvu količino mošta, ki bi ga rad osladil, in koliko sladkorja hoče za vsak hektoliter (po členu 4 pravilnika za izvajanja vinskega zakona je dovoljeno sladiti mošt največ s 4 kg na 100 l mošta);

3. seznam vseh oseb, ki žele dobiti v ta namen neobdavčen sladkor, je treba poslati z overovljenjem okrajnega, odnosno mestnega načelstva neposredno sladkornim tovarnam. Sladkorne tovarne bodo pa na podlagi teh seznamov neposredno obračunavale s finančnim ministrstvom, odnosno s finančnimi ravnatelstvi.

Razna obvestila.

Splavarstvo na Dravi. Dne 28. septembra je bilo v nekaterih dnevnikih časopisih razglašeno, da bo elektrarna Fala vršila v prihodnjem času čiščenje toka Drave in bo vsak promet s splavi od 7. oktobra ustavljen, od tega dneva naprej pa tedensko samo dva dni prost. Popolnoma se strinjamo s tem, da se za nemoteno delo pri nujnem čiščenju za nekaj dni promet ustavi, nikakor pa ne bi mogli pristati, da bi zanaprej kar štiri tedne bil promet s splavi samo dva dni tedensko dovoljen. Manj nujna dela naj se preložijo na poznejši čas, ko bo minila splavarska sezona. Da bi zmogli vse splave tedensko v dveh dneh prepeljati, za to nam manjka potrebnih izurjenih splavarjev, ker so v času sezone vođe splavov (krmaneži) itak vse dni zaposleni in je to izključena možnost, da bi v dveh tedenskih dneh to opravili.

Hmeljsko poročilo iz Žalca od 28. septembra 1933. Kupovanje se nadaljuje po nespremenjenih cenah do 70 Din za kg. Večje povpraševanje je po zelenem blagu, ki se plačuje po 70 Din. Kupci imajo tudi naročila za slabše blago, pa jih ne morejo kriti, ker ponujajo zanj prenizke

čene. Do danes je bilo prodanih iz prve roke nekaj nad 60 odstotkov pridelka.

Naša zunanja trgovina v letu 1933. — V avgustu leta 1933 je znašal naš izvoz 279.130 ton napram 176.271 ton v avgustu 1932. V denarni vrednosti 267.3 napram 216.4 milijonov Din. Uvoz je znašal pa 85.355 ton napram 106.200 tonam. V denarnih zneskih 284.25 ton napram 233.3 milijonom Din. Izvoz v prvih osmih mesecih 1933 je dosegel 1.85 napram 1.43 milijonom Din, uvoz 495.744 napram 531.421 tonam in v denarni vrednosti 1.81 napram 1.82 milijonom Din.

Jugoslovansko-avstrijska trgovina. Po avstrijskih podatkih je izvozila Avstrija v prvih osmih mesecih 1933 iz Jugoslavije blaga za 62.2 mil. šillingov (v prvih osmih mesecih 1932 za 62.9 mil). Uvozila je v istem času za 34.9 milijonov šillingov napram 36.2 mi.

Naš izvoz lesa v Italijo. Letos v prvi polovici leta se je v primeri z lanskim prvim polletjem ves uvoz lesa v Italijo povečal za 76.300 ton (od 534.900 na 611.200 ton); od tega povečanja odpade na povečan izvoz iz Jugoslavije 61.000 ton ali 81% (od 172.400 na 234.000 ton), na povečan izvoz iz Rumunije 8900 ton (od 18.900 na 27.800 ton) in na povečan izvoz iz Avstrije 2300 ton (od 168.100 na 170.400 ton), dočim je bil izvoz iz Rusije manjši za 3700 ton (nazadoval je od 107.400 na 103.700 ton). V celoti je znašal letos v prvem polletju italijanski uvoz iz Jugoslavije 98.4 milijona lir, izvoz v Jugoslavijo pa 61.7 milijona lir, tako da je bil promet z Jugoslavijo za Italijo pasiven za 34.7 milijona lir (lani za 80 milijonov lir).

Cene in sejska poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg v soboto dne 30. septembra t. l. so pripeljali špeharji 48 komadov zaklanih svinj. Svinjsko meso so prodajali po 11—12 Din, slanino po 13 do 14. Kmetje so pripeljali 20 voz sena po 25—30, 6 otave 30—35, 4 voze slame 20—25, 12 voz krom pirja 0.50—0.75, 9 čebule 1.50—2 (česen 6—8), 12 voz zelja 0.50—2. Kislo zelje 4, repa 2, kumarce 0.50—1, hren 5—6, luščen grah 8—10. Jabolka 3—4, hruške 3—5, slive 2, črnice 1.50—2, breskve 4—

6, grozdje 5—8, brusnice 5—5.50, celi ore hi 6, luščeni 28—34 Din. Na trgu je bilo 12 vreč pšenice po 1.50, 6 rži 1.25, 18 ječmena 1—1.25, 16 koruze 1.25, 16 ovsu 0.75—1.25, 8 prosa 1.50, 6 ajde 1.25, 18 fižola 1.50—1.75. Smetana 10—12, mleko 2—2.25, surovo maslo 20—24, jajca 0.75—1. Na trgu je bilo 60 kokoši po 20—25, 480 piščancev 15—20, 16 gosi 30—40, 12 puranov 30—45, 10 rac po 15—20, 25 domačih zajcev 520.

Mariborski živinski sejm 26. 9. 1933. Prignanih je bilo 11 konj, 16 bikov, 265 volov, 477 krav in 8 telet, skupaj 777 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste na sejmu so bile sledeče: debeli voli 1 kg žive teže 3.75 do 4.25 D, poldebili voli 2.50 do 2.75 Din, plemenski voli 2.75 do 3.25, bikji za klanje 2.50 do 3.45, klavne krave debele 2.25 do 3.50, plemenske krave 1.75 do 2.75, krave za klobasarje 1.75 do 2, molzne krave 3 do 3.25, mlada živina 3.50 do 4, teleta 5.50 do 6.50. Prodanih je bilo 406 komadov, od teh za izvoz v Italijo 12 komadov.

Mariborski svinjski sejm 29. 9. 1933. Na ta svinjski sejem je bilo pripeljanih 361 svinj, 1 ovca, cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov stari komad 100 do 130 Din, 7—9 tednov stari 160 do 200 Din, 3—4 mesece stari 240 do 300 Din, 5—7 mesecev stari 350 do 420 Din, 8—10 mesecev stari 500 do 560 Din, 1 leto stari 650 do 700 Din, 1 kg žive teže 7 do 8.50 Din, 1 kg mrtve teže 10 do 10.50 Din. — Prodanih je bilo 165 komadov.

Sejem za prašiče v Ptuj v sredo dne 27. septembra t. l. je bil, kar se tiče dogona, prav dobro založen, pač pa je bila kupčija slaba. Od 401 prignanih ščetinarjev je bilo prodanih le 116. In tudi cene so nekoliko padle. Prodajalo se je po povprečnih cenah 6.50 do 8 Din za 1 kg žive teže, prasci 6—12 tednov stari pa po kakovosti od 120 do 280 Din.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso I. vrste 1 kg 10—12 Din, vlovsko meso II. vrste 8—10 Din, meso od bikov, krav in telic 5—7 Din, telečje meso I. vrste 10—14 Din, II. vrste 8—10 Din, svinjsko meso sveže 10—16 Din.